

Numărul 23.

Oradea-mare 6/18 iunie 1899.

Anul XXXV.

Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Teodor cavalier de Seracin.

Unul dintre cei mai de valoare fii ai poporului român din Austro-Ungaria fără îndoială este Locotenentul-Mareșal-Campestru Teodor cavalier de Seracin.

Esc. Sa este descendentul a două vechi și fruntașe familii grănicerești, din comuna Rueni.

S'a născut în Caransebeș la 5 februarie 1836 din părinții Ioan Seracin, sublocotenent (\dagger 1836), și Maria, născută Petrașcu.

Școala poporală și cea civilă a făcut-o în orașul său natal. În septembrie 1847 a intrat în Academia militară din Wiener-Neustadt, unde a studiat până în an. 1854.

După ce a absolvat cu rezultat strălucit Academia militară, a fost împărțit la al cincilea batalion de vânători, în care a servit până în anul 1866. Din 1854 până în 1859 a servit la companie; din 1859 până în 1861 parte în biroul pentru descrierea țării, parte în al cincilea despărțământ al ministerului de război; din anul 1861 până în 1863 a fost elev al școlii de război. După terminarea cu succes eminent a acestei școli, a intrat în statul major și a fost comandat în institutul geografic, după aceea ca ofițer de statul major al brigăzii staționate în Hamburg și apoi la al treilea corp de armată, venită acolo la începutul anului 1864. Cu ocaziunea războiului în contra Danemarcei, la care

a luat parte activă, în an. 1864 a fost în calitate de ofițer de brigadă în statul major unsprezece luni în cvartirul general al corpului de armată VI în Holstein; apoi opt luni la locotenința ces. reg. pentru ducatul Holstein. Pentru prestațiunile din acest război a fost decorat cu crucea militară pentru merite.

La 1 mai an. 1866 avansază la rangul de căpitan în statul major, și este comandat la al III corp al armatei de nord. În calitate de aceasta ia parte în războiul contra Prusiei, și pentru „curagioasele și escelele servicii” în acest război primește „prea înalta recunoștință laudătoare”.

După acest război este comandat la diviziunea de cavalerie din Peșta și apoi la brigada de cavalerie din Cincibiserici. În anii 1867 și 1868 e în despărțământul cartografic în Slavonia și Croația, iar în 1869 la comanda militară din Petrovaradin.

Din anul 1869 până la 1872 a fost comandant de companie în regimentul roman-banatic nr. 13, staționat în Ohaba-Bistra.

După desființarea acestui regiment de graniță, a intrat de nou în statul major și din noiembrie 1872 până la finea lui aprilie 1873 a servit în despărțământul acestui stat major la comanda generală din Buda, iar din 1 mai până la finea lui octombrie ca profesor de tactică la Academia militară din Viena.

TEODOR CAVALIER DE SERACIN
Locotenent-mareșal-campestru

De la 1 novembre 1873 a servit în biroul statului major pentru descrierea militară a streinătății și totodată a ținut prelegeri de tactică la institutul geografic militar.

De la 1 mai 1874 până la 1 mai 1876 a servit ca comandant de companie la regimentul de infanterie Baron Aleman nr. 43, parte în Petrovaradin parte în Caransebeș.

În 1 mai 1876 a avansat la rangul de major și-a fost numit șef al statului major al divisiunii de infanterie nr. 20, în care calitate a luat parte la ocupațiunea Bosniei și s'a luptat la Doboj, an. 1878. Drept recunoștință pentru curajioasele și merituosele servicii în luptele și operațiunile din Bosnia a fost decorat cu crucea de cavaler al ordinului leopoldin cu decorațiunea de rebel, — o distincțiune, în urma căreia i s'a conferit mai târziu titlul de cavaler.

În anul 1878 la 1 septembrie avansează la rangul de vicecolonel, iar în 1 novembre 1882 la rangul de colonel. În acest rang e numit la 20 ianuarie 1883 comandant al regimentului de infanterie nr. 41 cu sediul în Cernăuți, în care post a stat până la 27 iulie 1888, când a fost numit comandant al brigăzii de infanterie nr. 59. Observăm aici că, în urma recunoștinței escelentelor prestațiuni ca comandant de regiment, a primit în 19 martie 1887 crucea de comtur a ordinului Francisc Iosif.

La 1 novembre 1888 a fost numit general-maior, apoi la 24 decembrie 1892 comandant al divisiunii de infanterie nr. 24 în Przemysl, iar în 1 mai anul 1893 a fost înaintat la rangul de Locotenent-mareșal-campestru.

În 1 mai 1894, după un serviciu de 40 de ani, a cerut transpunerea în stare de repaus, ceea ce a și urmat.

Din viața-i familiară notăm următoarele: S'a căsătorit în Hamburg la 11 februarie 1870 cu Friderica Rathlef, descendenta unei familii imigrate în Germania din Rusia. Are două fete și un fecior. Fiica mai mare Elisabeta, astăzi văduvă, a fost măritată după căpitanul de geniu I. Koczynski; fiica a doua, Margareta, este căsătorită cu majorul de stat-maior baronul Lütgendorf, iar feciorul Alexandru e student de reale în Viena, „învață foarte bine, e român mare și ortodox bun” — după cum dice părintele său, care a fost militar din creștet până în tălpi. În cariera sa l-a caracterizat împlinirea conștiințioasă a datorințelor impuse de chiemare. În serviciu eră strict. Afară de serviciu foarte afabil cu subalternii, cari tocmai pentru aceasta îl respectau și stimau foarte. Iubi mult feciorii din armată și le purtă de grije ca un adevărat părinte. Dar și feciorii cu purtarea lor recunoscătoare îi făceau totdeauna fală. Față de conaționali arată un interes deosebit.

Sentimentele sale naționale isvorite din o adevărată iubire de neam și basate pe conștiința temeinică a trecutului și prezentului nostru, au fost și sunt cele mai curate. Nică când și nică unde — de multe ori în mari ispiti — n'a pășit decât ca Român verde, un fapt acesta, ce a înălțat românismul în fața strieinilor și a deșteptat și întărit conștiința națională a mulțor Români, cari și-au uitat de poporul, din al cărui sân au eșit...

Ese. Sa este și aderentul inflăcărat al bisericii sale. A ținut totdeauna și ține și acuma foarte mult la biserica sa ortodoxă. Rar sunt astăzi familiile din starea mai înaltă, în cari să se păstreze cu atâta sfințenie

datinile și obiceiurile bisericesci-naționale ca în familia Sa. Îl cunoaștem din Cernăuți, unde ținea cu scumpătate la serbătorile noastre, cercetă regulat cu familia întreagă biserica, și nu arare-ori l-am văzut sărutând, ca General, mâna preotului liturghisitor, de la care primia anafora. Prânzul de toată ziua, pecum și prânzurile cele mai strălucite, la cari câte odată participa numai streinii, se începeau și sfârșeau cu — simplele dar frumoasele noastre rugăciuni de masă, rostite cu pietatea Românului credincios de drăgălașele mlădițe ale familiei.

Sentimentele bisericesci și naționale l-au făcut intim amic cu nemuritorul mitropolit al Bucovinei Silvestru Morariu și l-au ridicat și ridică în ochii tuturor Românilor de bine. Tot pentru aceste sentimente, credincioșii diecesei de pe valea Bistrei l-au ales deputat în congresul național, iar cercul electorului al Lugoșului deputat în sinodul eparchial caransebeșan, unde reprezintă cu demnitate pe alegătorii săi. La sinodul eparchial de ăst an, când s'a pertractat chestia întregirei salarelor preoțești, prin o vorbire convingătoare și deschisă a contribuit mult la lămurirea cestiunii și la votul sinodului pentru susținerea intactă a autonomiei noastre bisericesci.

Dee Dumneșeu, ca Românii să aibă mulți bărbați ca Locotenentul-mareșal-campestru Teodor cavaler de Seracin, care să ne trăiască încă mulți ani!

—RB—

Aceleiași...

*Cât a trecut de lesne atât de lungul și
Al zilelor de-atuncea, — cu foi de trandafir,
Pe care vânt, căldură și propria lor fire
Le scutură cu nectul, le duce la piceire...*

*Dar dacă pentr'o floare și dulcele-î parfum
O slabă amintire păstrezi, sau nici de cum,
Cu greu, sau nici odată nu uiți pe-acea fecioară
La care cu căldură visași odinioară...*

*Mi-ai fost nespuse dragă și n'ncetat îmi ești,
Și mult visez la tine, — minune din povești, —
În clipe de odihnă și liniște senină
Când vii și stai 'nainte-mi statornică lumină.*

*Și bine știu că vișul îmi e deșert; dar scris
Presemne-î să trăiască viața mea din vis...
E-un chin, e-o și plăcere: dar drumul ca o ceață,
Acopere lumina plăcerii din viață.*

*Trecură-atât de lesne, atâtea zile mari...
Atuncea, ca și astăzi, aceeași îmi aparî:
Frumoasă prin curata și dulcea frumusețe
Ce sufletul o pune pe frunți, în ochi, pe fețe...*

*Te v^{ed} r^{id}end și risu-^{ți} l-aud plăcut, sonor,
Curg^{end} în unde limpe^{ți} ca apa de isvor;
Te v^{ed} vorbind și glasu-^{ți} l-aud ca o cântare,
Și vorba-^{ți} totdauna cuminte cuget are.*

*Și-acelaș g^înd de-atuncea, în mine tănuit,
Pe zarea min^{ți} astă^{ți} im^{ți} vine lămurit:
Fecioar^ă, cum s^înt toate, nu semen^{ți} cu nici una:
Dec^{ți} ție se cuvine iubire 'ntotdauna!*

*De obște 'nchipuirea ne face să vedem
Făptura ce ni-^{ți} dragă așă precum o vrem;
Cre^{ăm} atunci din ceea ce este, o fîn^ță
Ce nu se află-ai^{eva} decât într'o dorin^ță...*

*De-aceea vin pe urmă cumplite amăgiri, —
Când, tot ce-am dat tubite^{ți} ca mândre însușiri,
Rem^{îne} ca vestm^{en}tul ce fură o privire
Și e de r^{end} cu p^{iet}re de-o falsă strălucire...*

*E^ă nu cu 'nchipuirea te v^{ed} inchipuit:
De-aproape, ca o umbră ce-ascultă, simte, vede,
Minute 'ndelungate, tubito, ți-am privit
Tot sufletul prin ceea ce cugetă și crede;*

*Așă ți-am prins adesea în ochii mari, duios^{ți}
Întreaga poezie a anilor frumoși,
A inimei g^îndire înaltă de viață
Ce nici odată omul din lume n'o învață.*

*De-aceea mi-^ă fost dragă și necurmat im^{ți} ești,
Și mult visez la tine, — minune din povești; —
Un vis deșert, șci^ă bine, căc^ă mie nu-mi e dată
Deplina fericire, real adev^{er}ată.*

*E^ă trebuie, presemne, să simt, să preamăresc
Virtu^{ți}le acelei fîn^{țe} ce iubesc;
Să c^înt un dor zădarnic, un vis de fericire,
Apururea cu setea nestinsă de iubire;*

*Iar d^însa să-mi remăde lumină-ideal,
Ce-^{an}uncă de departe în al vie^{ți} val
Frumoasa-^ă strălucire, — pe care n'o pogoară,
Ca nu prin pângărire lumească 'n om să moară...*

N. RADULESCU-NIGER.

Istoricul Societății pentru fond de teatru român.

(Urmare.)

Până a nu merge mai departe, însemnăm aici, că deputații nostri din vremile acelea cu atâta entuziasm au sprijinit ideea înființării unui teatru național român, că au adus-o și în discuțiile parlamentare.

Cu ocasiunea debaterii bugetului ministeriului de interne pentru an. 1870 și anume la poziția, unde ministerul ceru o subvențiune de 59.000 fl. pentru teatrul național unguresc din Budapesta, — deputatul de vecinică amintire Iosif Hodoș, ceru să se voteze un ajutor de 200.000 fl. pentru înființarea unui teatru național românesc.

Propunerea aceasta fu spriginită de deputații Sigismund Borlea, I. E. Cucu, Alexandru Mocioni, Stanescu și Babeș.

Deputații maghiari toți combătura propunerea și astfel aceea cădu.

Iată și un mic incident relativ la această discuție:

Când s'a debătut în camera deputaților propunerea deputatului Hodoș, — unul dintre deputații maghiari întrebă în discursul său, că unde s'ar înființa acel teatru?

— La Brașov, — răspuse Hodoș numai decât.

Peste câteva minute se scoală deputatul Brașovului Wächter, și protestă în contra acestui plan, căci — dișe — Brașovul e un oraș sășesc.

La acest protest, „Telegraful Român” făcu următoarea observațiune: „... pentru ce să nu fie Brașovul acomodat pentru un teatru românesc? ... A^u nu șcie dl Wächter, că societățile de teatre de limbă neromână, ce trec prin Brașov, se susțin mai numai de Români? Când în anii trecuți, ospitară societăți românești de teatru, sala teatrală a fost plină de spectatori, cu toate că domni^ă sași din Brașov, pare că sistematicesce nu voia^ă să viziteze reprezentațiunile românești”. („Familia” 1870, Nr. 6 și 7).

Conferența coloniei române din Budapesta, convocată pe 28 februarie 1870, s'a ținut în localul indicat.

Iată ce ne spune „Familia” de atunci despre succesiunea aceleia:

„În sala aranjată frumos vedurăm cu bucurie adunat un public numeros, compus din bătrâni, bărbați și tineri, — iar pe galerie avurăm plăcerea d'a saluta și câteva dame, care — drept reprezentante ale frumuseții — veniră să asiste la această conferență ținută în interesul artelor frumoase. Numărul celor prezenți se poate pune la șapte-zeci, între cari erau mai mulți bărbați de frunte, deputați dietați, diregători de la dicasteriile mai înalte și alți cetățeni onorabili. Conferința se deschise după amiază la patru ore, aclamându-se președinte dl Gavril Mihályi, jude la tribunalul suprem, iar secretar Iosif Vulcan. Făcându-se istoricul acestei chestiuni, conferența procese la dezbateri, și recunoscându-se în unanimitate necesitatea înființării unui teatru național românesc, — decise a lua măsurile necesare pentru realizarea ei și exmise din sinul său o comisiune de cinci membrii pentru compunerea unui program în privința aceasta. Membrii acestei comisiuni s^înt dⁿⁱi: V. Babeș, Iosif Hodoș, Petru Mihályi, Alexandru Mocioni și Iosif Vulcan. Terminându-și comisiunea operatul, acela se va țipări și împărțindu-se

între toți membrii conferinței, se va convoca o altă conferință pentru desbaterca operatului propus. Cu aceste conferințe se încheie sara la șeasă și jumătate. („Familia“ 1870, Nr. 8, pagina 94). (Vezi și procesul verbal al conferinței, păstrat în archiva societății noastre, la Brașov).

Comisiunea de 5, terminându-și lucrarea, a prezentat-o în conferința a doua a coloniei române din Budapesta, ținută la 28 martie n. 1870, tot sub președința lui Gavril Mihályi.

Iată acea lucrare:

Program preparativ

la înființarea unui fond pentru teatru național român.

1. Se va forma o „Societate pentru crearea unui fond spre a înființa un teatru român“.

Spre acest scop:

II. Se esmite un comitet de 5 membri, care:

a, va elabora un proiect de statute pentru acea Societate și-l va publica în ziarele române, pentru a pute fi debătut de cătră public;

b, în trei luni după publicare va convoca o adunare generală în Deva, pentru a debata proiectul de statute și a constitui societatea; la aceasta adunare se vor convoca toți aceia, cari vor fi contribuit ori oferit la fondul teatrului național român, precum și aceia, cari vor dori a contribui sau oferi acolo.

Și până atunci, comitetul constituindu-se:

III. Chemarea lui va fi:

a, a emite un apel cătră publicul român, în care se va explica mai pe larg intențiunea acestei întreprinderi;

b, a aduna de-a dreptul sau prin colecțanți binevoitori contribuiri în bani sau ofertele pentru acest scop;

c, a eloca sumele adunate în loc sigur pentru fructificare;

d, a publica în ziare sumele adunate, precum și numele binevoitorilor contribuitori; și peste tot

e, a regula încasarea și administrarea banilor și ofertelor.

IV. După înființarea și constituirea Societății, comitetul va depune la mâinile acesteia un raport cu toate actele și conturile relative la activitatea sa.

Pesta, 21 martie 1870.

Comisiunea de cinci exmisă de cătră inteligența română din Budapesta: V. Babeș, Iosif Hodoș, Petru Mihályi, Alexandru Mocioni. Iosif Vulcan*.

După presintarea acestui proiect, subsemnatul ceti raportul comisiunii de cinci, care explica și motiva „Programul preparativ“.

Conferința discutând proiectul, a făcut unele modificări și întregiri, dintre cari cea mai importantă a fost, ca comitetul de cinci membrii, contemplat în punctul II, să aibă „ședința în Budapesta“, pentru cuvântul că atuncia se afla acolo Românii din toate părțile.

Încheiându-se discuțiunile, proiectul s'a votat și ca membrii ai comitetului de cinci, care să compună statutele și să organizeze încasarea ofertelor, s'a proclamat tot aceia, cari au făcut parte din comisiunea de cinci.

Și după acestea, ședința se ridică sara la șapte ore, în mijlocul unei însuflețiri generale.

Cu acest act colonia română din Budapesta ș-a terminat rolul, regulând începutul pentru crearea unui

fond de teatru român într'un mod cât se poate de corect . . .

Un frumos epilog al conferinței fu presintarea de cătră deputatul Vas. Butean a unei liste de subscrieri pentru fondul proiectatului teatru național, conținând suma de 2120 fl.

Cu drept cuvânt și cu justă mândrie a putut să încheie dar „Familia“ raportul seii despre această conferință astfel: „În acest moment „Familia“ are serbătoare . . . Și serbătorea ei este serbătorea națiunii“. (A se vedea „Familia“ din 1870 Nr. 12). (Procesul verbal al conferinței, dimpreună cu toate actele, în archiva Societății noastre în Brașov).

Comitetul de cinci, ales de colonia română din Budapesta, s'a întrunit în 5 aprilie 1870 la dl Alexandru Mocioni.

Mai întâiu s'a constituit, alegându-se președinte Iosif Hodoș, secretar subsemnatul, însărcinându-se acest din urmă și cu agendele de cassar interimal.

Apoi s'a discutat compunerea unui apel, conform dispoziției din programul preparativ și stabilindu-se principiile ce avea să conțină apelul, cu redactarea s'a însărcinat secretarul.

La două zile, în 7 aprilie, comitetul ținū a două ședință, tot la dl Alexandru Mocioni, în care secretarul a cetit proiectul de apel, care apoi a fost discutat și adoptat.

Tot în această ședință, dl V. Babeș a fost însărcinat că compună un proiect de statute pentru Societatea indicată în programul preparativ și a-l presintă în una din ședințele următoare ale comitetului. („Familia“ 1870, Nr. 13).

„Apelul cătră publicul român“ al comitetului, semnat de președintele dr. Iosif Hodoș și secretarul Iosif Vulcan, cu datul de „Pesta 7 aprilie 1870“ s'a publicat în „Familia“ Nr. 13, acelaș an, — precum și în alte ziare, de dincoace și de dincolo. Cităm în deosebī „Convorbirile Literare“, care publicând apelul, au atras atențiunea publicului „asupra acestei frumoase întreprinderi“.

În acela se schițează istoricul chestiunii înființării teatrului național român, apoi se face apel la sprijinul publicului și încheie astfel:

„Nu este aci vorba despre posibilitatea unei realizări grabnice, pentru care și alte națiuni au avut trebuință de mai mulți ani; ci scopul și intențiunea noastră este numai d'a înființa cu încetul un fond, din care mai târziu națiunea să poată înălța un templu al Thaliei române.

„De oare ce inse și pân' acuma s'a făcut câteva contribuiri și oferte spre acest scop, iar altele tot se mai fac: ne rugăm de toți contribuitorii și oferitorii de pân' acuma, precum și de aceia, cari și până la adunarea de la Deva ar dori să facă asemenea contribuiri sau oferte, să le trimită la comitetul subscris sub adresa secretarului seii însărcinat cu încasarea banilor.

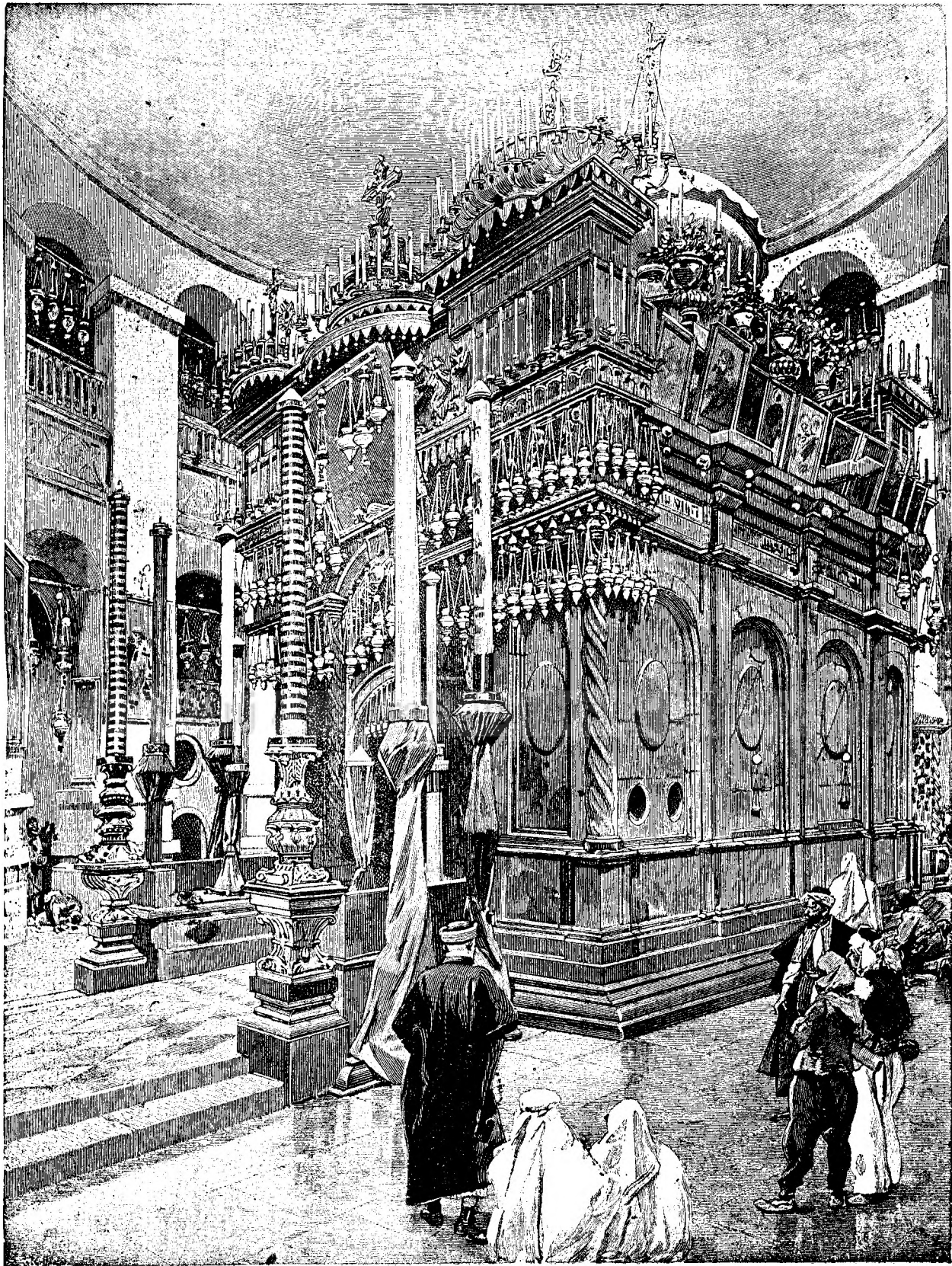
„Greutățile pot fi mari și multe, dar voința firmă și constantă va pute delătură toate.

„Să ne facem toți datorii, — și vom pute realiză scopul dorit“. (Originalul apelului, în archiva Societății noastre la Brașov).

Apelul acesta a fost întimpinat cu viuă plăcere din toate părțile. Dovadă, scrisorile de adheșiune so-site la secretarul comitetului, începând din Banat, Deva, Gherla, Ugocia și până în Maramureș.

(Finea va urmă.)

IOSIF VULCAN.

SFÂNTUL MORMÎNT.

Discursurile Cucoanei Marghiola.

I

Într-o trăsură veche.

Dicî c'ăi luat trăsura asta 'n grabă? Dar cine te-a pus să te grăbești? Eră atâta nevoe? Veđi, cum faci lucrurile fără chibzuială? Ia să me fi bolnăvit eū? Să fi fost pe moarte chiar, să vedem, te-ai fi grăbit așa? — De sigur că nu!

Îți aduci aminte că, acum trei anī, când me bolnăvisem la mătușă-mea la moșie, ți-ai trebuit 10 ceasuri până s'ajungi la mine. Și, ce eră? O palmă de loc... De-aminte ce-aveai de nevastă, d'ăia ai dat așa zor. Pentru streinī, veđi cum dai pă foc? Și mai ai nutră să spuī că ții la mine! Foarte-ți mulțumesc d'asă ținut; mai bine lipsă!.. Poftim! ia te uită hal de trăsura: veche, murdară, cărpită, hamurile ca vai de lume, caii sfrijiți că par' că n'au mănecat d'un veac. Me mir, cum de n'au cădūt pe drum pân' acuma... Și ia uite, sdruncinătura dracului...

Dicî că e drumul pęcătos? Paī de ce n'ai spus ticătosului ăstăia de birjar s'o ia pe altă parte? Cine te-a pus să dai p'ăicī?.. Se 'nțelege!. Șciai că drumul p'ăicī e numai gloduri și ce ți-ai đis: afurisita aia de nevastă-mea tot me cicălește, ia s'o mai sdruncin puțin cu trăsura, că poate s'o mai încuminți. Dacă nu te-ei fi gândit așa să n'apuc eū điua de mâne.

Auleū! mi-am mușcat limba!.. Trăsnī-te-ar Dumneđeū de trăsura și p'ăl de te-a mai adus p'ăicī. .. Poftim! Curge și sânge... Ei, să șcī: ți-ai pus în gând cu tot de inadinsul să me omorī și pace!.. Mână mai iute, mă, pęcătosule, că te ia mama dracului... Lasă caii domol, ce, datū turcii?.. N'auđi, mă, să mânī mai încet?.. Așa veđi!.. Nu te luă și tu după după dumnialui, că te duce la gârlă... Cine dracu me puse pe mine, neiculiță, să me iaū după nebun?.. Uff!.. da me doare limba de-mī seacă ficații. .. Așa e că ești împăcat acuma în fundul conșcienței dumitale de ceea ce mi s'a întemplat?..

Spuī că nu ești de vină? Cum nu ești de vină? Dacă nu ți se aprindeau călcăile de mănăstire, nu ai fi luat odoroga asta de trăsura; și, dacă n'ai fi luat-o și nu veniam p'ăicī, eū nu mi-aș fi mușcat limba. Va să đică, nu ești dumneata de vină?.. Să-mī dea cu oarba al care mai m'o prinde pe mine pe la mănăstiri... Uite, đic vorbă mare!

Iar te-ai apucat să mânī nebunește, mă? Ce? V'ai pus în gând să me lăsați și schiloadă după alelalte toate?.. Na! Eră iar să-mī mușc limba!.. Mi-aș pune mâna 'n foc că inadins ai luat trăsura asta și ai dat p'ăicī, numai fiind că șciai c'o să-mī faci reū!.. Zeū dacă nu-mī vine să-mī dau eū pumnii în cap, că mi-am lăsat casa și masa mea, și să me duc unde a înțarcat dracul copiii, după gustul procopsitului de bărbatu-meū.

Barem, ai închis cățelul? După ale-lalte toate te pomenești că ne fură și găinele. La pricopseli d'astea m'ăștept, la ceva mai bun, nu... Uite, eū il întreb și par' că vorbesc cu duși după lume... N'auđi?.. ai închis cățelul?

Vai de mine!... *Dicî că vai uitat deschis?..* Poftim de veđi! Atâta lucru trebuia să faci și l-ai uitat și p'ăla!.. Capul nu ți-l uiți odată undeva?.. Paī da!.. Se 'nțelege... Îți eră gândul să ajungi mai iute la mănăstire — par' că-ți pusese oala — și

d'ăia n'ai mai avut nici-o grije de casa și de cotețul dumitale... Hm!.. Sūnt sigură că n'o să mai găsesc nici-o găină când m'oi întoarce. Și eraū ale doue moțatele la care ținam ca la ochii din cap... Se poate foarte bine să fi lăsat inadins cățelul deschis. Ești capabil d'astea... Șciai că-mī plac moțatele și, ca să-mī faci sânge reū, ai lăsat ca să le fure...

Dar Doamne!.. uite cum mână pęcătosul ăsta!... Auđi cum fmī sparg pieptul cu nebunul de birjar, și nu-ī đicī, să mâne mai domol?.. Lasă!.. Odată și-odată o să te lovească Dumneđeū pentru toate câte mi le faci!...

Am ajuns?.. Bine c'am ajuns, căci eram decisă să me dau jos din trăsura... Uff!.. mi-aū amorțit oasele. Picioarele, barem, nici nu le mai simț, par' că mi s'au pus cărcei la încheeturī... De-aș șci că mor aicea, nu mă mai întorc cu odoroga asta de trăsura înderēt. M'ai înțeles?.. Și lasă, o să-mī plătești dumneata acasă toate câte le-am tras cu pęcătosu-ăsta de drum!..

GR. MĂRUNTEANU.

Iona cel timpit

De Jan Neruda.

Iona cel timpit eră par' că făcut pentru petrecerea țineterului desmălat. Eră poate de 18 anī, dar părea un copil de 13 anī. Dacă venia furișându-se de la precupeț ori de la alt negustor unde obișnuia să-l trimeată mă-sa — căci mai departe nu îndresniă cu nici un preț să se ducă — băeții il incongiuraū sārind și sbierând: „Iona! Iona cel timpit!“ El ca și când n'ar fi băgat de seamă, își căută de drum, ostenit și gâfăind; câte odată șovăia chiar, par' că piciorușele subțiri n'ar fi fost în stare să mai ducă trupul cel slab. Când îi tăiaū astfel calea și începeau să-l ghiontească, el le arăta fața sa nemișcată, par' că din ceară croită și din ochii lui întemplină o întrebare fricoasă. O clipă ședea mut și nemișcat, pe urmă se făcea ghem, par' că moartea își întindea brațele spre dēnsul și căută să scape la dreapta sau la stānga. „Iona! Iona-a-a!“ chiuiau băeții când il vedeau tremurând. El nu făcea nici odată împotrăvire.

Ajuns acasă, dădea lucrurile cumpărate și se aședă liniștit lângă cuptor.

— Vino, incoace, Ionaș, aci! ia scăunelul și pune-te lângă mine — îi đicea soră-sa cu un an mai mare decât dēnsul, o fată înaltă, bălaie — și-și punea lucrul, la care cosea, de o parte.

Tārindu-și încet picioarele el aducea scăunelul la picioarele ei. Ea îi luă capul înveluit în întunec și și-l punea pe genunchi. El scānciă de ți se rupea inima; ea îl mângăia și-l desmierdă înăbușindu-și propriile sale lacrimi.

— Așa-ī că nu sūnt timpit? șoptiă el cu frică în cele din urmă, glasu-ī slab tremurā.

— Firește că nu! Tu ai doar minte Ionaș, lasă-ī să vorbească.

— Și tu me iubești, nu-ī așa? Și nu sūnt timpit?

Și pe fața idiotului se respāndește un zimbet de fericire.

— Acuma ia vioara și cāntă ceva!

— N'am poftă să-ī aud scārțitul! Sara poate să cānte pe acoperiș cât i-o plăcē, mormăia aci de obi-

ceiū mă-sa. Iona remănea liniștit și se uită numai la soră-sa urmărindu-î cele mai mici mișcări.

Mă-sa și frate-seu nu-î arătau nici o iubire, avea pe soră-sa și de dēnsa se lipise cu toată patima duhului seū slab. Între vecinī se vorbea înse despre dēnsul că e înzestrat cu un dar al duhului sfânt : cum cântă el din vioară nu cântă nimeni și totuș nu avusesese nici odată dascăl pentru asta. Atât numai că nu cântă „bucăŃi” și cântul seū eră așă de minunat de jalnic și de prost ca dēnsul.

Iona locuia în aceeaș casă în care eū mi-am petrecut cei dintēi ani ai tinerețēi. Me cunoșcea și-mi zimbă dând din cap vesel, de câte ori me întâlnea. Pot să ve spun că, de și eram pe vremea aceea un zănic, nici odată nu i-am făcut vr'un reū. Chipu-î de ceară avea ceva sfânt pentru mine. Închipuirea-mi de copil găsia într'ēnsul ceva asemănător cu chipurile de ceară ale morților, galbene și străveșii, pe care le vedeam prin sticlă saū în cadre, prin altarele biseri-cilor.

Eră sâmbătă. Sara de sfērșitul verei învĕluia totul cu o haină de vrajă. Cerul eră albastru închis ca azurul. Pe ici colo licăriaū steluțe arginții, ca gândurile unui sfânt și printre ele plutiă luna mare, luminoasă, confundând în strălucirea sa apa și dealurile joase, ca și mândrele și înaltele turnuri ale bisericilor.

Viața în mișcare obișnuită sâmbăta sara prin case adormise încetul cu încetul. Femeile care mai înainte însuflețiseră curtea și, după isprăvitul lucrului mai stătuseră cam mult pe scări și pe cerdacurile de lemn, erăū acum închise în casele lor.

Numai pe o singură galerie din catul al treilea mai ședeau doi tineri, o fată și un tiner, adâncii într'o vorbă de ocașie. Erăū logodiși, a doua și erăū să se cunune. Mireasa eră frumoasă Mița, sora lui Iona ; mire eră un tiner saū precum se spunea, un șef de atelier foarte dibaciū al unei fabrici din Smichow. Acum î se arată o slujbă mai productivă într'o fabrică la țară și de aceea avea zor să se însoare.

Ședeau aci de mult. De oare ce mai fusese sgomot prin casă, logodnicii vorbeau numai în șoapte par că s'ar fi sfiit de lumea cealaltă și voiau să se audă numai ei ; acuma, de oare ce eră tăcere peste tot, vorba lor se făcuse mai audită, par' că ar fi voit iarăș să ia noaptea liniștită, măreață, de martoră a fericirei, jurămintelor și planurilor lor. Trebuie să fie mișcătoare fericirea pe care o simt doi tineri amoresași în ajunul legării lor veșnice.

Numai un om în apropierea lor își exprimă simțirile mai tare decât dēnsii, dar el nu-î supără. Înse simțirile pe care el le exprimă nu erăū așă de strălucitoare, erăū numai oftaturī jalnice, sunete sfârșitoare, adunate într'un cântec trist, fantastic. Cântecul îl cântă Iona timpitul, care mut altfel, în sunete eră mareș. E drept că nu eșă din pieptul lui slab cântecul, un alt graiū desvĕluia simțurile lui învĕluite în crepul visului și graiul acesta eră ușor de înțeles, când degetele lui albe apēsăū, când mai încet, când mai tare, coardele vibratoare, când arcușul seū scotea ca prin vrajă sunete aci prelungi, puternice, aci slabe, muritoare. Avea un dar al sfântului duh, Iona cel timpit.

Cântecul lui Iona ținea isonul convorbirei celor amoresași fără nici o supărare pentru dēnsii. Erăū prea ocupați cu ale lor și deprinși cu cântul lui trist — omul se deprinde cu toate, chiar cu suspinele celui ce moare de foame.

Pe Iona ēnsuș nu-l vedeaū, pentru că el cântă d'asupra capetelor lor.

Casa în care locuiaū, eră clădită după moda veche, urfcioasă. Avea acoperiș în formă de șea, cu douē ștreșini, una către uliță, alta către curte. Când eră vreme frumoasă, Iona avea obiceiul să se sue în scobitura acoperișului cu vioara sa, și acolo se înghe-muise și ađi.

Era deja sus când venise logodnicul surorii sale și mănua arcușul neobosit, cântă un cântec nesfērșit de lung, vecinic în coloritul jalei, dar schimbând mereū expresia. Negreșit, aiurările sale erăū departe de a fi compoziții artistice.

Deodată se opri în mijlocul unei note neisprăvite, par' că strunele s'ar fi rupt. Mănile cu vioara cădură în jos, numai fața-î slabă vecinic întoarsă spre lună, remase neschimbată, ca impietrită. După o paușă mai lungă, el se sculă încet, puse cu băgare de seamă vioara și arcușul de o parte și se coborī încet, par' că speriandu-se de proprii seī pași, până la marginea ștreșinei. Aci se plecă peste ulucă și privi la pārechea de desubt.

Un nouaș trecū peste lună.

Jos vorbeau tocmai de dēnsul cu glasul șoptitor.

— Mi se pare că Ionaș astăđi e mai trist ca de altădată. Nu cumva a pornit-o mai iute spre sfērșit ? — Întrebă mirele.

Iona dădū încet din cap.

— E vecinic trist, sērmanul, mai ales de câteva zile, — respunse Mița. — Mereū me întrebă dacă într'adevăr plec de aci. Așă-î că-l luăm la noi ?

— Chiar de la început nu merge, poate mai târziu poți să-l aduci.

Mița îl îmbrățișă.

Iona se retrase încet, se sculă și se îndreptă liniștit spre locul seū de mai înainte. Aci se puse iar jos, își sprigini capul pe mână și se uită iar la discul lunei. Peste obraji i se rostogoliaū lacrimi mari, dar nu scotea nici un scâncet. Buzele se deschiseră încet și el șopti cu glas întretăiat : „Șcieam eū că pe mine nu me iubeșce ca pe dēnsul ?”

Așă stătū mult, foarte mult și lacrimă peste lacrimă îi curgea pe obraji. Ca și când jalea ar fi voit să-l strângă de gât — el își smulse basmaua de la gât și-și șterse lacrimile.

În sfērșit, se ridică iute și dispărū în gura podului. Vioara și arcușul le lăsă pe acoperiș.

Iona petrecuse multe nopți în pod, așă că-l căutară abiă a doua și, pe când Mița îmbracă rochea de mireasă. Îl găsiră în pod, spānzurat de basmaua de la gât.

Mița își serbă nunta abiă după câteva luni.

Crepăturile buzelor. Iată un leac foarte simplu și tot atât de eficace în contra crepăturilor buzelor, produse de frig și cari adesea sūnt foarte dureroase. E destul să uđi buzele cu degetul muiat în apă de trandafir adiționată cu câteva picături de laudanum, patru cel mult la o sticluță mică. Dacă se ia precauțiunea de a se utiliză această rețetă îndată ce dă frigul, buzele cele mai simțitoare vor fi ferite de aceste inconveniente.

SALON.

Liliac* alb.

Luī P. G.

Maī alb ca gândurile fecioarei, cu mărunte și imbalsămătoare flori, ca și miresmele cerului, parfumul teū, astăđi, șciī tu unde se duce, o liliac alb, floare frumoasă de Prier?

Șciī tu cât ești de gingaș când din glastra mea imī trimiți aromitoare șoptiri ce se răspândesc misterios, toată odaia imbalsămându-mi?

Și n'ntelegi tu de ce plăpânde tale floricele aū puterea să me facă să plâng, să me apese, să me omoare?

Poți pricepe de ce astăđi de maī multe ori in mănuchi te-am luat, te-am pus și iar te-am luat și te-am pus in pahar, ingânând miī și miī de cuvinte intrerupte de dor și de suspine?

Cine te-a creat pe tine, spusu-ți-a oare ce este o amintire?

Sub ramurile tale, inflorite ascultat-ai oare ce-și spun amanții? Ne-ai auđit și pe noi?

Îți dai tu seamă, o floare plăpândă, cum s'aprinde cum se stinge și ce pustiū lasă in suflet patima iubirei?

AI înțeles pentru ce florile tale — fecioare 'n rochițe albe — astăđi de lacrămile mele aū fost stropite?

Plâng . . . Șciī tu de ce plâng? Pentru că d'acum înainte, am să te vėd numai pe tine, in fiecare primăvară; iar pe trunchiul liliacului acolo . . . nici un semn, nici o șoptire n'am să maī aud ca odinioară; — glasul mult iubit din lume pe vecie stingēndu-se!

Plâng, pentru că de mâna iubitului meū, fruntea mea cu tine, o liliac alb, plăpând și frumos, nici odată nu va maī fi impodobită.

Plâng și spune și tu, care ai fost martor la iubirea noastră, dacā se maī poate să maī fie o dragoste atât de adâncă, atât de sinceră, de delicată și care să fi semēnat intocmaī cu plăpânde tale flori?!

Ca și candelile de la mormēntul blândului Isus, caliciurile voastre vecinic veghiătoare aș voi să fie și pururea 'n mintea mea să licărească, ca nu vr'odatā vāpaia tristelor mele amintiri să se maī poată stinge! . .

SMARA.

* Liliac=iorgovan, mălin, scumpie.

Femei medicī in Bosnia.

Oriental s'a dovedit un admirabil câmp de activitate pentru femeile-medici. Causa este felul mărginit și neaccesibil de traiū al femeilor mahomedane.

Bosnia și Herțegovina merg in fruntea civilizației in peninsula balcanică in toate privințele, deci și in această din urmă.

Elementul mahomedan, și in special cel feminin, fiind cu severitate păzit de ori ce influență exterioară, este foarte greū, ba chiar imposibil a procurā aceluī element fie și noțiunile cele maī primitive de igienă.

Din aceste considerații, guvernul bosniac a publicat in 1891 un concurs de medic-femei pentru Dolna-Tuzla, care „doctoreasă” să fie angajată ca funcționar al statului cu leafă fixă și cu drept la pensie. Se cerea, firește, ca acest medic feminin să cunoască o limbă slavă; aceasta erā condiția de căpētenie, căci altfel i-ar fi fost imposibil să intre in comunicație cu elementul musulman (de naționalitate și limbă slavă).

Datoria medicului erā să facă serviciū gratuit in folosul clasei mijlocii; să se imprietenească cu femeile autohtone, pentru ca acestea să invețe o sumă de lucruri utile; in fine, din când in când, să raporteze despre activitatea sa guvernului țării.

Inceputurile aū fost grele. Neîncrederea femeilor mahomedane, casele lor neigienice, modul cum își hrăniaș și ingrigiaș copiii in vērsta cea maī fragedă, toate acestea erāu o sumă de piedici cari puteaū fi înlăturate numai cu timpul și cu muncă grea. Dar deja prima incercare fu încoronată de atāta succes, încat in 1893 se creā încă un post de medic-femei, la Mostar.

Actualmente funcționează deci doue femei-medici in Bosnia — și cât de binecuvēntată este activitatea lor arată următoarele date:

Dr. Bohuslava Kek — una din cele doue doctorese — a tratat in anul 1894 in Mostar 763 bolnavi, dintre cari 136 femei saū copii catolici, 200 ortodoxi, 404 mahomedani. Dintre acești bolnavi 307 s'aū vindecat, 15 aū murit, iar restul a ramas parte in tratare, parte aū dat rezultate necunoscute (bolnavi ambulanti).

Dr. Theodora Krajavska a tratat in 1894, 613 pacienți, dintre cari 269 catolici, 99 ortodoxi, 244 mahomedani; — aū fost 321 vindecați, 25 morți, 73 rămași in tratare și restul cu rezultat necunoscut (ambulanți).

Încrederea poporației crește pe fiecare ȗi. Deja la ocași neînsemnate se cere sfatul medicului feminin, care este in curent cu știința modernă și a alungat leacurile băbești din multe haremurī.

In cursul activității celor doi medici-femei, li s'a prezentat tot felul de casuri, atât pe domeniul medicinei interne, cât și al chirurgiei. Ceea ce dovedește că Bosnia și Herțegovina ar fi un câmp de activitate fecund pentru maī multe asemenea misionare ale științei și civilizației, specialiste in diferite ramuri ale medicinei uiversale.

Femeea mahomedană este un fel de copil bun, nevinovat: se teme de necunoscut, și încrederea ei poate fi câștigată numai prin indeletnicire necontentită cu lucrurile mici cari o interesează.

Dar, ca și copiii, este foarte recunoscătoare și bună. De fiecare lucru neînsemnat se bucură din inimă; un buchețel de flori saū o cutie cu bomboane va deșteptā in harem bucurie enormă.

Toată petrecerea femeilor mahomedane sūnt florile și musica. Toaleta lor este o combinație pitorească

de mătase scumpă sau catifea, brodată cu fir, și de colorii împestrițate.

Giuvaericalele sînt de o întrebuițare excepțional de mare. Poți vedea câte trei diademe de Brillante în părul unei femei.

Conversația cu femeile mahomedane este firește de natură limitată. Să nu se creadă însă că ele sînt neinteligente. Întrebările pe care femeile musulmane le pun occidentalelor, când aceste le-au câștigat încrederea, dovedesc că în inima lor începe să incolțească dorința de a se emancipa de rutina tradiției și de a se ridică pe scara demnității personale și a misiunii lor ca femei.

Scopul vieții este pentru femeia musulmană: familia. Dacă ele se arată dornice de cunoștințe nouă, este numai pentru a-și putea îndeplini mai bine datoriile familiare și misiunea lor casnică. De aceea femeile-medici au în Orient o misiune mare și nobilă; aceea de a introduce civilizația prin ajutorul elementului feminin autohton.

Sfântul mormânt.

— La ilustrația de pe pagina 269. —

Ierusalimul cu mormântul sfânt atrage totdeauna evlavia lumii creștine. Simpla tăietură în stâncă de odinioară astăzi se semnalează prin un strălucit mormânt, la care vin creștinii din toată lumea și-l înfrumusețază cu tot felul de daruri scumpe și pompoase. Astfel ni-l înfățișează și ilustrația.

LITERATURĂ.

Amintiri din Grecia. Dl profesor Teodor Bulc, bine cunoscut din coloanele revistei noastre, autorul volumului „Schife din Italia”, a scos la lumină în curând o nouă lucrare sub titlul pus în capul acestor rânduri. În aceasta, precum indică și titlul, autorul ne face o dare de seamă despre impresiunile sale din călătoria-î prin Grecia. Pornește din Budapesta și prin Serbia ajunge la granița Turciei; trece prin Macedonia, ocupându-se în deosebire de Üscüib (un oraș cu 40.000 locuitori, pe malul riului Vardar) și de Salonic, capitala vilajetului de asemenea nume, murdar, cu 140.000 locuitori, printre cari 80.000 ovrei; însămnătatea mare îi dă portul spre Marea Egeică. De aici încolo călătoria urmează pe mare, timp de 41 ore, până la Pireu, astăzi portul cel mai frecventat al Greciei, cu vr'o 40.000 locuitori, de unde pe calea ferată ajungi în o jumătate de oră la Atena. Capitala Greciei are 105.000 locuitori, e situată pe un platou; are strade curate și pavate, trottoare cu marmoră și multe edificii monumentale; întregul oraș e zidit de câteva decenii, prin marele patriotism al Grecilor. Bulevardul universității atrage mai mult atențiunea, aici e și palatul renumitului arheolog Schliemann; apoi Academia zidită de bar. Sima; mai încolo universitatea și biblioteca națională cu 160.000 de volume. Dintre edificiile publice, construite în diverse părți, cele mai remarcabile sînt: palatul regal, parlamentul, politehnicul, muzeul central, academia de musică, teatrul național dimpreună cu alte teatre, muzeul monumintelor antice adunate de pe Acropolis, institutul filantropic Parnasson pentru băeți săraci, institutul Evangelismos pentru fete sărace,

Orfanotrophion pentru copiii orfanii și școala de fetițe Arsakion, unde se cresc la an câte 1600 de fetițe interne și externe. E de însemnat, că aproape toate s'au făcut prin darnicia cetățenilor, printre cari Sina și Zappa ocupă locurile de frunte. Autorul face elogii Museului Național, care conține atâtea antichități de valoare, ca nicăiri prin muzeele națiunilor mari. Apoi se ocupă cu predilecțiune de Atena veche, de Acropolis, care a fost fortăreața orașului; ne presintă ruinele Propylee, Parthenonul, Templul Nike Apteros, Erechtheion, Atena veche, Areopagul, Temnița lui Socrate, Stadion, Kallirhoe și Kerameikos, monumente afară de mării cetății, Olympieion și monumentul lui Lysikrates, Teatrul lui Dionysos, Phaleron stațiune balneară de mare, Odeon și templul lui Theseus, Turnul vânturilor. În sfârșit dedică un capitolu poporului Greciei de azi, care e compus din multe naționalități, (greci, slavii, albanezi, italieni, francezi, spanioli și turci,) a căror limbă a lăsat urme și în limba greacă modernă. Este un popor sprinten, ager, bun la minte și dornic de cultură. Din aceste se vede, că dl Teodor Bulc iarăș ne-a dat o lucrare instructivă, pe care publicul de sigur o va ceti cu plăcere.

„Fiica lui Sejan”. Dl Ciru Oeconomu, care acum vre-o trei ani s'a manifestat pe arena literară cu un roman istoric „Răsbunarea lui Anastase”, din viața bizantină, a publicat zilele acestea o nouă operă de acelaș gen. „Fiica lui Sejan” este o poveste istorică — după cum o intitulează autorul — din timpul împăratului Tiberiu. „Fabula” scrierei se poate resuma în două cuvinte: istoria mării și căderii unui șef de pretorienii din vremea imperiului roman. Dragostea dintre Atilia și Drusu este numai un episod menit să dea mai mult farmec povestirii. Dar, ca în toate scrierile de genul ăsta — și aceasta mai mult decât în orii care alta, — „fabula” este numai un pretext. Scopul esențial este restaurarea artistică-sciintifică a unei societăți moarte, în cazul de față, a vieții sociale și politice romane de la începutul decadentei. Am dis: restaurare artistică-sciintifică, fiind că pentru asemenea lucrări se cere și intinsa putere de intuițiune a artistului, dar și neobosita răbdare, erudițiunea și discernământul omului de știință. Putem afirma, scrie „Drapelul” fără teamă de exagerare că dl Ciru Oeconomu intrunește — precum se vede din „Fiica lui Sejan” — într'un grad înalt ambele aceste indispensabile însușiri. Ca savant, dsa nu numai a citit o serie imensă de izvoare istorice vechi și moderne, după cum dovedesc nenumărate citațiuni presărate în josul paginilor cărții, dar, pare-se, a vizitat ruinele cetății Pompei, desgropate în zilele noastre din lava Vesuviului, pentru a studia la fața locului vestigiile moarte ale societății romane, iar cu imaginația creatoare de artist dsa a însuflat acestor date abstracte și urme moarte toată viața bogată și colorită de odinioară. „Fiica lui Sejan” este nu numai una din scrierile cele mai eminente ale literaturii românești, dar poate sta cu demnitate alături de operele de acelaș gen ale lui Walter Scott, Georg Ebers etc. . . .

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1901, Academia Română va decerne următoarele premii: I. *Premiul Alexandru Ioan Cuxa*, de 6.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria critică asupra chinzelor și districtelor autonome românești din Transilvania, Ungaria și Banat, cu privire și la instituțiunea chinezilor din celelalte țări locuite de Români, înso-

țită în anexe de documente". Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 septembrie 1900. — II. *Premiul Statului Laxăr*, de 5.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Fauna ichtiologică a României”. Autorul va avea să facă: 1. Descrierea genurilor și speciilor de pești cari trăiesc în apele României din diferitele sale regiuni, făcând reprezentațiunea lor în desemn sau cel puțin în fotografie. 2. Va arăta cari din aceste specii sunt migratoare și la ce epocă fac migrațiunile lor. 3. Va arăta care este epoca și modul cum aceste specii depun ouăle lor. 4. Va arăta starea actuală a industriei pescăriei în România din punctul de vedere tehnic și economic. Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 septembrie 1900.

✓ **Memoriile dluî Iosif Sterca Șuluțiu.** Broșura a șesea din memoriile dluî Sterca Șuluțiu, pe care o semnalarăm în nr. trecut, va cuprinde, după informația „Tribunei”: Biografia lui Dragoș, — Acte și documente din istoria Munților-Apuseni, — Tractat despre faptele Românilor sevârșite la 1848/9 sub conducerea lui Iancu, — Superficialitate și șovinism în literatură, — Istoria noastră bisericască, — Gloria Valahilor, — Diua Crucei — etc. etc.

✓ **Tragedia Calvarului.** Aflăm din „Tribuna”, că teologii români din Blaș au tradus și dat sub tipar lucrarea abatelui francez Henry Bolo intitulată „La Tragedie du Calvaire”. Traducerea, ne spune „Tribuna”, e făcută într-o dulce și verde românească, cum nu e obiceiul a scrie în Blaș. Fiind scrierea brodată cu dese citate din scriptură, traducătorii au reușit a folosi pe de-a întregul limbajul acela vechiu românesc al scripturilor, care e așa de plăcut și acum așa de modern.

TEATRU.

Concert și reprezentație teatrală în Sibiiu. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu va arangia duminică la 6/18 iunie, concert și reprezentație teatrală în sala cea mare din „Gesellschaftshaus”, sub conducerea dluî Candid Popa, învățător la școala de aplicație a seminarului Andreian. Se vor cânta compoziții de I. Costescu, G. Mugur, T. Georgescu, I. Paschill, Th. Krause, T. Popovici și I. Simionescu. Apoi se va juca „Idil la țară” comedie într-un act de Juin și Flerx, localisată de Maria Baiulescu. După producție dans, în care se vor juca dansurile Călușerul și Bătuta.

✓ **Teatru și concert în Ciucia.** În 14 mai s'a arangiat la Ciucia o reprezentație teatrală și un concert. S'a jucat comedia „Idil la țară” în care au avut roluri dșoarele Elena Gocîman, Veronica Condor și Ana Marinceș, a fost mult aplaudat și dl Stefan. Dșoara Mărioara Dărăban și dl A. Popovici au cântat doue dueturi frumoase. Dșoara Ana Marinceș a declamat o poezie de Coșbuc, dl C. Măcelar una de Popfii și dl C. Ignea a predat un monolog. După teatru a urmat dansul.

✓ **Reprezentație teatrală în Șeica-mare.** Cetim în „Tribuna”: „Mi s'a dat ocaziune, ca să asist și eu la producțiunea teatrală din Șeica-mare „Ruga de la Chișetău” de Iosif Vulcan, în care dl V. Moldovan, teolog abs. și fost învățător aci a știut să ne facă o sară plăcută. Producțiunei i-a premers declamarea poeziei „Dușmancele” de G. Coșbuc, de cătră drăgălașa fetiță

de țeran Sofia Ivan. În piesă au fost întrețesute 3 poezii, cântate în 3 voci, între cari „Românie mamă dulce” a stors lacrimi. Piesa a fost predată așa de bine, încât ai fi crezut că ai de-a face cu actori consumați și nu cu băieți țerani. Onoare dluî Moldovan și aleșilor sei țerani, cum și dlor învățători: Petrescu și Câmpean, cari încă au contribuit la reușita producțiunei. Nu voesc să amintesc numai aplausele nesfârșite, ce le împărția publicul. După producțiune a urmat jocul vesel românesc, care a ținut până în dorile țilei. În paușă un țeran a declamat poezia „Rugămintea din urmă” de G. Coșbuc cu un accent atât de original.

MUSICĂ

Examenul festiv al școlii gr. cat. române civ. de fete din Beinș la 15 iunie n. Programa: Keler B: „Ouverture” pentru pian, executată de elevele: Virginia Busilla, L. Bian cl. IV., I. Bandici, I. Selegian cl. III. 2. „Cuvânt de deschidere”, rostit de Silvia Pușcaș cl. III. civ. 3. Pötz J.: „O rugăciune”, cor în 3 voci, executat de eleve. 4. Naum: „Copilul și Ângerul” poezie, declamată de M. Steer cl. I. civ. 5. Streabog: „Rondino”, pentru pian à 6 mâni, executat de elevele: Aurora Târziu cl. III., M. Steer și Aurora Popp cl. I. civ. 6. Coșbuc: „La Paști”, poezie, declamată de Mărioara Bongî cl. III. civ. 7. Porumbescu: „Cântec de primăvară”, cor vocal, executat de eleve. 8. Ludovico: „Rêve d'un Ange”, piesă de pian à 2 mâni, executată de Cornelia Mureșan cl. III. civ. 9. Schupp: „Das Lalve Regina”, poezie, declamată de Elena Gavra cl. III. civ. 10. Kienzl: „Cântec religios”, cor în 4 voci, executat de eleve. 11. Mureșan: „O privire peste lume”, poezie, declamată de I. Selegian cl. III. civ. 12. Hofman: „Boboc de rosă”, piesă de pian à 4 mâni, executată de Elena Cosma cl. III. civ. și **. 13. Ronsard: „Sonnet sur la mort d'une enfant”, poezie, declamată de Lucia Bran. 14. Arany: „A hamis tanu”, poezie, declamată de Elena Gera cl. IV. civ. 15. Lazu: „Copilul doarme lin”, poezie, declamată de T. Erdélyi cl. IV. 16. Braga: „Legendă românească”, fantazie de salon, executată la pian à 2 mâni de Elena Gera cl. IV. civ. 17. Mozart: „Sonată” pentru violină cu acompaniare de pian, executată de Virginia Busilla cl. IV. civ. 18. Murașan: „Capricio F-moll, executat la pian de F. Erdélyi cl. IV. 19. Mendelssohn: „Despărțirea vânătorului”, cor. vocal, executat de eleve. 20. Kuhe: „Grande Marche triomphale”, piesă pentru pian à 4 mâni, executată de Frida Erdélyi cl. IV. civ. și **. 21. „Cuvânt de închidere”, rostit de V. Busilla cl. IV. civ.

Concert poporal în Șomcuta-mare. Reuniunea română de cântări din Șomcuta-mare arangiază la 25 iunie n. concert în folosul fondului seș. Programul concertului: 1. „Deșteaptă-te Române”, executat de corul plugarilor în duet pe violină, apoi cântat în cvartet bărbătesc. 2. „Măi muere”, cvartet bărbătesc, de I. Vidu. 3. „Romana”, executată pe violină de coriști. 4. „Fost-ai lele”, cvartet de T. Popovici. 5. „Frunzulică...” și „Șirba”, executate pe violină de coriști. 6. „Foaie verde de trifoi”, cvartet de T. Popovici. 7. „Cântecul mărinarilor”, duet pe violină, apoi cântat în cvartet de coriști. 8. „Șciî tu”, duet pe violină și „Șomcuteana”. 9. „Cât e țara românească”, cvartet bărbătesc. 10. „Chiorana” cor bărbătesc de **. 11.

„Marșul lui Mihaiu viteazul“, executat de coriști pe violină. La dorința publicului, în pauză se vor juca de coriști „Călușerul“, „Bătuta“, „Hora“ și „Romanul“. Înainte de concert va fi petrecere de vară, care va începe la orele 2 după miezași, iar concertul sara la 8.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Mitropolitul Mețianu la Brașov. Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu va sosi sâmbătă după miezași la Brașov, pentru ca în ziua următoare, prima zi de Rosaliu, să sfințească noua biserică a Sf. Adormiri din Brașov-Cetate. Lagară i se va face o primire strălucită, după care va fi condus în oraș, unde va urma recepțiunea, iar sara se va aranja un conduct cu torțe. Sfințirea va începe duminică la orele 9 dimineața, intrarea în biserică se va face numai cu bilet; la orele 2 banchet în sala cea mare a redutei orașaneșci, sara la 8 concert. În concert va cânta și dsoara Onoria T. Popovici. Apoi petrecere cu dans.

Directorul fundațiunii Șiluluțiane s'a convocat de către Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihalyi la 16 iunie n. în ședință ordinară la Blaș. Membrii directoriului fundațional se aleg din sinul senatului fundațional pe 6 ani. Actualminte se compune directoriul, afară de membrii capitulari, din dñi: Dr. Ioan Rațiu avocat în Sibiiu, Iosif Ștercașuluțiu jude de tribunal în retragere în Sibiiu, Leonțin Pop jude de tribunal în Cluș, Iosif Pop jude de Curie în Budapesta, Iuliu Bardosy inspector r. școlar în retragere în Sibiiu, Ioan Mezei jude de Curie în Budapesta, George Pop director financiar în Nyiregyháza, Ioan Gherasim jude de tribunal în Alba-Iulia, Alexandru Onaciū jude de Curie în Budapesta, și Vasiliu Hossu jude de tablă r. în Cluș, — iar ca membri suplenți dñi: Vasiliu Pop Hârșianu avocat în Sibiiu și dr. Alexandru Pop, medic archidieceșan în Blaș. — În comisiunea censurătoare permanentă de 3 se află Rev. D. Ioan M. Moldovan preposit capitular ca președinte și dñii Iuliu Bardosy și George Pop ca membri ordinari.

Masa studenților din Brașov. La propunerea dlui Virgil Onițiu, director al gimnasiului gr. or. românesc din Brașov, propunere primită de conferința comună a corpurilor profesionale de la gimnasiu, reale și comerciale, ținută în 6/18 novembre 1898, s'a înființat în Brașov, prin contribuții benevole, masa studenților, care s'a inaugurat la 14/26 martie an. c., dându-se prânț gratuit la 20 de studenți și anume la 16 gr. or. și 4 gr. cat. Dl Virgil Onițiu publică acum o broșură, în care descrie istoricul înființării acestei mese și numele contributorilor dimpreună cu sumele contribuite. La 4/16 maiu an. c. sădul cassei a fost per 2786 fl. 58 cr., elocați la „Ardeleana“ din Orăștie și la filiala „Albina“ din Brașov. Este de dorit ca la Brașov să se poată ridica un internat mare de băeți.

Fundațiunea universitară Carol I. Am primit Raportul despre mersul acestei instituțiuni începând de la 1 aprilie 1898 și până la 31 martie 1899, prezentat regelui Carol de către rectorul universității din București, la 9 maiu 1899, când s'a ținut ședința solemnă întru amintirea înființării acestei instituțiuni. Din acest raport vedem, că la 1 aprilie an. c. biblioteca a avut 7.436 volume legate și puse în circulație; numărul cetitorilor în anul trecut a fost de 46.644; bursieri au fost la universitatea din București 5, la cea din

ași 3, cari toți au primit câte 100 lei lunar; doi enși au primit subvențiuni, unul de 300, altul de 600 lei. S'a ținut tesele la 8 studenți universitari din București și la 3 la cea din Iași. Averele fundațiunii este: 747.400 lei.

Un nou profesor. Dl Nicolae Vătășan, absolvent al facultății de filosofie din Cluș, a făcut la 8 iunie n. la acea universitate censură de profesor pentru școlarele medii, din istoria naturală și geografie.

Școala civilă gr. cat. română de fete din Beiuș. Examenele s'au ținut de la 11—15 iunie n. cu următoarea programă: În 11 iunie (duminică) după miezași la orele 4 gimnastică cu toate clasele. În 12 iunie înainte de miezași cl. IV din toate studiile, după miezași musică vocală și instrumentală și limba franceză. În 13 iunie înainte de miezași cl. III din toate studiile; după miezași conversație română, maghiară și germană cu toate grupele elevelor din internat. În 14 iunie înainte de miezași cl. II din toate studiile. În 15 iunie înainte de miezași cl. I din toate studiile. După miezași examen festiv, după programa ce publicăm în rubrica „Musică“. În 16 iunie (vineri) dimineața la 8 liturghie, Te Deum, la care cântă corul elevelor, cetirea clasificățiilor, împărțirea premiilor și testimoniilor. Expoziția lucrurilor de mână a elevelor a fost deschisă în tot timpul examenelor în o sală a institutului.

Fundațiune nouă. Dl Ioan Albon, paroc gr. c. român în Dostat, comitatul Albeț-Inferioare, a depus la capitulul din Blaș 6 acții de ale „Arieșenei“ în valoare nominală de 300 fl., drept fundațiune în folosul cultului bisericeș gr. cat. din Palatca, comitatul Clușului.

C E N O U.

Hymen. Dl Iosif Botto, notar în Dumbrăvani, Bihor, s'a fidanțat cu dsoara Silvia Andru, fiica reposatului Seb. Andru, fost notar în Dumbrăvani. — Dl Alexandru Valea din Visuia și dsoara Eugenia Rusu din Chiciudiu s'au cununat la 4 iunie n. — Dl George Enescu din Poiana-mărului s'a cununat în duminica trecută cu dsoara Ana N. Pășeu tot acolo. — Dl Cornel Muste, absolvent de teologie și dsoara Zamfira Bidian, se vor cunună la 25 iunie n. în Sava. — Dl Iuliu Popi și dsoara Iulia Ispravnic se vor cunună la 19 iunie în Chitighaz.

Moștenitorul tronului austro-ungar la Sinaia. Se vorbește că archiducele Frantz Ferdinand, moștenitorul tronului austro-ungar, va face în cursul verii o vizită regelui și reginei României la Sinaia. De la Sinaia, archiducele Frantz Ferdinand va merge prin Constanța la Odessa și apoi în Siberia.

Nobil nou. Dl N. Cimpoca, major în armata comună, originar din Banat, a obținut numirea sa de „nobil“ cu predicatul „de Terova“.

Asociațiunea generală a medicilor din România, constituindu-și comitetul, a ales vicepreședintele pe dñii V. Babeș și I. Neagoe; iar în comisia pentru dirijarea Buletinului asociațiunii a pus și pe dl V. Babeș.

Bustul lui Th. Codrescu, diarist fondator al fostelor diare „Zimbru“ și „Uricariu“ și autor al mai multor opere literare, va fi în curând ridicat la Iași. Piedestalul a fost lucrat la Verona (Italia) și bustul e datorit sculptorului Fronescu.

Despărțemintele Asociațiunii. *Despărțemintul Timișoriv* se va întruni în adunare generală la 25 iunie n. în Timișoara-Fabrik, sala berăriei, sub președinția dlui Emanuil Ungurianu. — *Despărțemintul Brașov* va avea adunarea sa generală în 20 iunie n., a treia zi de Rosalii, în comuna Tohanul-noi, sub presiunea dlui Nic. Garoiu, notar dl Ioan Străvoiu.

Petreckeri de vară. *La Sighișoara* se va ține luni a doua zi de Rosalii petrecere de vară în pavilionul Winter, în folosul fondului copiilor săraci. — *La Cap-Mănăstur* se va da în 20 iunie, cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor gr. cat. români din giurul Gherlei, petrecere de vară. — *La Hunedoara* comitetul parochial al bisericei gr. or. va da la 6/18 i. c. petrecere cu joc în grădina Strauss; în pauză corul vocal al bisericei gr. or. va cânta câteva piese.

Au murit: *Jordan Popovič*, profesor gimnazial în Brașov, iar în urmă la gimnaziul de stat din Sibiu, în etate de 25 ani, la Brașov; — *Eugenia D. Brăitanu*, văduva marelui patriot Dimitrie Brătianu, la 8 iunie în Tușnad; — *Nicolae Botexan*, locotenent c. și r. în rgt 62 de infanterie, la 10 iunie, în etate de 30 ani, în Tohanul-vechiu.

DIN LUME.

Cronică mică. *La Paris*, contele Christiani, care la Auteuil a lovit cu bastonul pălăria președintelui republicei, a fost condamnat la temniță de patru ani. Într'aceea incidentul de la Auteuil a găsit eco în diferite orașe importante ale Franței. S'au făcut manifestații republicane și antirepublicane. Un fapt caracteristic este că toate manifestațiile contra republicei caută să se grupeze în giurul stindardului armatei. — *Dreyfuss* a fost pornit din Insula-dracului spre Rennes, unde i se va revisui procesul — *Conferența de pace din Haaga* pân' acuma n'a produs nici un rezultat satisfăcător, căci atât delegații puterilor mari, cât și ai celor mici au ridicat obiecțiuni contra propunerilor Rusiei, privitoare la înarmarea armatelor.

Centenarul nașterii lui Puskin s'a serbat în săptămâna trecută cu mare pompă în toată Rusia, căci dănsul a fost cel mai mare poet rus. La serbarea aceasta au luat parte toate clasele sociale, de la coroană până jos la țărănime. Institutele culturale, reprezentanțele comunale, Reuniunile și persoane private au colectat sume enorme, pentru ca în amintirea poetului să se facă fundațiuni, să se înființeze biblioteci și școli populare. Întreaga presa rusească publică articoli entusiști despre poet și despre însemnătatea culturală a serbării. În cursul ședinței solemne a Academiei artelor președintele, Marele Duce Constantin Constantino-vici, a citit o telegramă a țarului dăcând că participă din inimă la serbare și a ordonat crearea unui fond Puskin, la care statul va contribui anual cu 15.000 ruble.

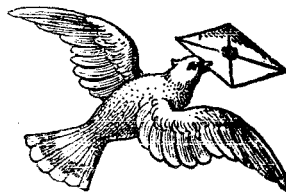
Linia ferată siberiană. Opera gigantică a construirii liniei ferate siberiane, care va fi cea mai lungă din lume, progresează pe zi ce merge, cu toate greutățile tehnice ce le întâmpină. Peste doi trei ani, linia ferată va împreună oceanul Atlantic cu cel Pacific. Prima linie ferată americană New-York-Chicago-San Francisco este lungă de 5360 kilometri și se parcurge astăzi cam în 5 zile. După planul liniei ferate trans-siberiane, acest tren accelerat părăsește Moscova la 8

și 15 minute sara și după 5 zile și 6 ore ajunge la Tomsk, o distanță de 3933 kilometri, ceea ce dă o iuteală mijlocie de 31.19 kilometri pe oră. Trebuie observat înse că ora din Petersburg față de cea din Tomsk, e înapoi cu 3 ore și 39 minute, și că se calculează de la Moscova până la Kriwostchekowo după ora din Petersburg, iar de aici încolo după cea din Tomsk. Decî sustragem timpul pauselor de prin gări, 5 ore și 28 minute, atunci avem o călătorie de 120.4 ore, cu iuteală de 32.66 kilometri pe oră. Întreaga linie siberiană merge până la Wladiwostok, eventual până la Post Arthona în China, o distanță de 7.600 kilometri.

Papa și nepotul lui. Leon XIII nu poate fi învinuit de nepotism. Contele Pecci, nepotul lui, s'a înurat cu o tineră Americană de Sud. De și ea are o avere destul de frumoasă, bărbatu-seu a cerut de mai multe ori bani de la unchiul său. Dar a fost totdeauna refuzat. El îi trimise așa dar acum câteva zile, pe femeia lui, creșdend că cererea va fi mai bine primită. Papa nu voi să audă de nimic. „Prea Sfinte părinte, i dăse contesa, dacă nu vreți să m'ajutați să scap de încurcăturile în cari me gălesc, voiți fi silită să cânt în unul din teatrele Romei. — Îmi pare reu, scumpa mea copilă, că demnitătea mea me oprește să vii să te ascult”, îi respunse papa Leon XIII.

Deschiderea universității din Peking. Zilele trecute s'a deschis cu mare solemnitate universitatea din Peking (China). Lista de frecvență numeră 380 de studenți. În ziua aceea, la orele 11 dimineața, s'a îndeplinit de către ofițerii chinezi, profesori și studenți, — afară de 8 profesori cari sunt creștini — „cântanul” (nove mătâni atingând pământul cu fruntea), în fața altarului de onoare al lui Confucius. După aceea au apărut profesorii streini și dădură ca dovadă a venerațiunii lor față de înțelepții bătrâni, prin aceea că-și descoperiră capul și se plecară adânc. După aceea se duseră cu toții în diferitele sale de curs, unde au fost salutați de către studenți.

Poșta redacției.

Inselarea și cealaltă sunt niște încercări primitive.

Buzias. Regretăm că din cauze neaterătoare de voința noastră nu ve putem împlini dorința.

La luptă. Ar mai trebui s'o poieți, ca să se poată publica.

Bistrița. De mult nu țiam vădut prețioasele rânduri.

Lipova. Piesa nu prea e potrivită pentru noi. Încât pentru chestiunea cealaltă, vom vedé.

Turda. Versul are numai interes local.

La mai mulți. În cursul săptămânei viitoare se va încheia expediarea tabloului-premiu.

Călințarul săptămânei.

Duminca Rosaliilor, Ev. dela Ioan c. 7, vers 27.

Ziua sept.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Soarele.
Duminecă	6 Rosalii	18 Leontina	3 25 8 8
Luni	7 Lucia Rosal.	19 Gervasiu	3 24 8 8
Mărți	8 Mart. Teodor Stratil.	20 Laura	3 24 8 9
Mercuri	9 Archip. Ciril	21 Alois	3 24 8 9
Joi	10 Păr. Timoteu	22 Achațiu	3 24 8 9
Vineri	11 Ap. Bartol. și Barn.	23 Basiliu	3 24 8 9
Sâmbătă	12 Păr. Onufrie	24 Ioan Botez	3 25 8 9

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)